

УДК 377.1

Л.В. СЛІПЧИШИН,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
доцент Львівського навчально-наукового центру професійної освіти Київського
національного педагогічного університету імені М. Драгоманова (м. Львів)*

РЕАЛІЗАЦІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Проаналізовано економічне підґрунтя розвитку галузей у контексті зміни технологічних устроїв та виявлення сучасних тенденцій. Досліджено роль наступності у забезпеченні неперервності технологічної освіти в загальноосвітній школі та професійно-технічному навчальному закладі. З'ясовано відмінності між механізмами забезпечення неперервності технологічної освіти в профільній і професійній школах. Визначено передумови формування мобільного фахівця, здатного пристосуватися до регіональних особливостей ринку праці. Обґрунтовано необхідність упровадження в професійне навчання майбутніх робітників професійно орієнтованого варіативного модуля «Основи професійного дизайну».

Ключові слова: технологічна освіта, дизайн-освіта, проектно-технологічна діяльність, професійне навчання, професійно-технічний навчальний заклад, профільна школа.

Постановка проблеми. У XXI столітті провідною стає культурологічно-технологічна парадигма освіти, яка відображає характерні особливості розвитку сучасного інформаційно-технологічного світу та взаємовплив і взаємодоповнення двох процесів сучасності – гуманізації та технологізації. У зв'язку з появою нового потужного фактора впливу на прогрес людства – технологій – набуває актуальності технологічна освіта, оскільки, враховуючи закони економічного розвитку, суспільство створює передумови для формування техніко-технологічної культури його членів. Відповідно до цієї мети на державному рівні розроблено стратегію, в основу якої покладено нове бачення трансформацій в освіті. Очікувані зміни мають в першу чергу відбутись у тих ланках освіти, які формують майбутній виробничий потенціал держави. У цьому контексті особлива увага приділена модернізації змісту середньої та професійної освіти, створенню умов для функціонування профільної школи, а також забезпеченню неперервності технологічної освіти.

Технологічна освіта характеризується інтегративністю, яка забезпечується творчою проектною діяльністю у ролі інтегруючого чинника. Тому в освітньому процесі увага звертається на проектно-технологічну підготовку тих, хто навчається і здобуває фах. Важливою передумовою якісної технологічної освіти є дотримання принципів наступності, системності, доступності, доцільності та природовідповідності з урахуванням провідних цілей конкретного рівня освіти, зокрема формування творчої особистості.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми технологічної освіти досліджувалися багатьма вченими у різних аспектах, зокрема: методологічні засади змісту технологічної освіти (С. Гончаренко, О. Коберник, Д. Тхоржевський), зміст технологічної освіти в умовах профільної школи (О. Гладун, В. Сидоренко, А. Терещук), наступність допрофесійної та професійної підготовки майбутніх робітників (Л. Жилина, О. Корнева, С. Корженко), профільне навчання на базі професійно-технічних навчальних закладів (Ю. Висоцька, Т. Герлянд, В. Радкевич), проектно-технологічна діяльність учнів загальноосвітньої школи (Л. Кільдерова, Т. Мачача, В. Ребенко) і професійно-технічних навчальних закладів (І. Дремова), дизайн-освіта і роз-

виток художньо-технічної творчості учнівської молоді (С. Кожуховська, О. Плутко, В. Тищенко). Проте, як показує аналіз праць у зазначених аспектах, проблемі системного залучення учнів професійно-технічних навчальних закладів до проектно-технологічної діяльності в наукових дослідженнях приділено недостатню увагу, що й визначило тему статті.

Формулювання мети. Метою статті є обґрунтування необхідності реалізації в професійно-технічній освіті принципу наступності щодо проектно-технологічної підготовки майбутніх фахівців. Завдання, що розв'язуються у статті: показати необхідність залучення учнів професійно-технічних навчальних закладів до систематичної проектно-технологічної діяльності; виявити відмінності між профільною школою і професійно-технічним навчальним закладом у контексті формування технологічної культури як основи проектно-технологічної діяльності; обґрунтувати необхідність запровадження професійно орієнтованого варіативного модуля «Основи професійного дизайну».

Виклад основного матеріалу. Сьогодні визнано, що еволюція технологічних устроїв лежить в основі тривалого розвитку економіки (теорія довгих хвиль М. Кондратьєва). Це актуалізує проблему підготовки фахівців, здатних до інноваційної діяльності, що спрямована на глибоке засвоєння технологічних основ виробництва, характерного для сучасного п'ятого і шостого устроїв, і розуміння перспектив розвитку галузей та відповідних професій. У перспективі проглядається утворення двох мегагалузей, з яких одна ґрунтується на комп'ютерних технологіях, а друга – на креативних технологіях. Диверсифікація цих мегагалузей реалізується через дрібніші галузі за допомогою проектно-технологічної діяльності, що зобов'язує приділяти особливу увагу її формуванню на усіх рівнях освіти. А ефективність її розвитку має забезпечуватися дотриманням в освіті принципу наступності з урахуванням творчих можливостей майбутніх фахівців для галузі.

Принцип наступності виконує роль системотвірного чинника, що забезпечує цілісність педагогічного процесу, в даному випадку – технологічної підготовки майбутніх фахівців. Методологічні функції принципу наступності визначають теорію організації цілісного процесу, а регулятивні – технологічні аспекти його реалізації. Під впливом зовнішніх чинників (комп'ютеризації, уваги до творчого потенціалу особистості, проблем екології, запровадження компетентнісного підходу тощо) почали змінюватися навчальні плани і програми загальноосвітньої школи, загальноосвітньої та професійної підготовки у професійно-технічній освіті. Оновлення цілей навчання в професійно-технічній освіті полягає в тому, що забезпечуються зв'язки «між загальноосвітніми і професійними предметами як по вертикалі (від курсу до курсу), так і по горизонталі за такою схемою: переростання окремих понять у систему знань, умінь і навичок; розгортання навчального пізнання від знань, здобутих при вивченні загальноосвітніх предметів, до змісту майбутньої професійної діяльності; неперервність якісних змін в особистості майбутнього робітника» [9, с. 111]. Міжпредметна взаємодія потребує формулювання правил і створення умов, що забезпечують реалізацію принципу наступності.

Як зазначає С. Рягін, в основу методології, що традиційно застосовувалася при розгляді наступності середньої та вищої професійної освіти, була покладена опозиційна модель. Вона ґрунтувалася на їх протиставленні, виявленні слабких місць і розробці способів встановлення наступності. Ці способи відображають взаємодію і взаємовплив двох процесів удосконалення загальної освіти та вищої професійної освіти, які передбачають виявлення в абітурієнтів недостатньо сформованих у школі знань, умінь, навичок і компетенцій з метою зворотного впливу на загальну освіту [8, с. 3]. Одним із шляхів удосконалення середньої освіти стала профілізація старшої школи. Одночасно з цим процесом загострилась увага і до проблеми удосконалення професійного навчання в системі професійно-технічній освіті у контексті наступності: як вертикальної, так і горизонтальної. Це означає, що зміни, які відбулися в загальноосвітній школі по лінії змістового наповнення предмета «Технології», мають знайти своє відображення і в змісті професійного навчання майбутніх робітників у професійно-технічних навчальних закладах.

Аналізуючи проблеми запровадження профільного навчання на базі професійно-технічних навчальних закладів, пошуку партнерів для цього і визначення перспективи, було виявлено, що через відсутність створення належних умов для профільного технологічного напрямку в загальноосвітніх школах учні недостатньо професійно мотивовані на опанування

робітничих професій [5, с. 7]. Перш за все це пояснюється відсутністю необхідного забезпечення (професійно орієнтованого матеріально-технічного, навчально-методичного і кадрового) в загальноосвітніх школах, які вибрали технологічний профіль. Також одночасно спостерігається зневажливе ставлення до навчання у професійно-технічному навчальному закладі, причиною чого є низький рівень профорієнтаційної співпраці школи з кращими навчальними закладами системи професійно-технічної освіти у різних формах роботи.

На увагу педагогів професійно-технічних навчальних закладів, зокрема викладачів професійно-теоретичної підготовки і майстрів виробничого навчання, заслуговує той факт, що запровадження в зміст загальної середньої освіти предмета «Технології» та в старшій школі профільного навчання змінює методологію технологічної підготовки, яка проводиться у професійно-технічному навчальному закладі з орієнтацією на конкретну професію. Перш за все це стосується необхідності знання концептуальних положень технологічної освіти в Україні, принципів побудови Державного стандарту освітньої галузі «Технології», шкільних програм і навчальних посібників із технології, а також шляхів реалізації основних функцій (освітньої, розвивальної і виховної) цього виду освіти. Це потрібно для забезпечення наступності у вивченні змісту технологічної освіти у контексті професії, що опановується в закладі.

Розглядаючи проблему реалізації принципу наступності в професійно-технічному навчальному закладі щодо загальноосвітнього предмета «Технології», необхідно враховувати відмінність цілей в ланцюжках «технології (трудове навчання)» – «професійно-теоретична і професійно-практична підготовки» для учнів з основною і повною загальною освітою. Це означає, що педагогічні системи професійно-технічного навчального закладу і загальноосвітньої школи мають бути узгоджені між собою, оскільки їхні цілі не збігаються: в професійно-технічній освіті системоутворюючим чинником є модель робітника, а в загальноосвітній школі, виходячи із стандарту, – модель творчого випускника, практично орієнтованого на свідомий вибір майбутньої професії з урахуванням його знань про закономірності проектної, техніко-технологічної та побутової діяльності та свої потенційні творчі можливості в різних видах діяльності [7]. Тому «зростає значущість принципу спряження професійного та освітнього стандартів, що призводить до впорядкування, систематизації знань, їх переосмислення в процесі освоєння компетенцій, а в подальшому підвищує мотивацію учнів до навчання» [9, с. 118–119]. У зв'язку з цим під час організації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх робітників педагог має враховувати дію нового збудуючого чинника (роль якого виконує «Технологія») і адекватно змінювати методичний інструментарій – методи і прийоми активізації пізнавальної діяльності. Основна мета цього процесу – спрямовувати розумову діяльність учнів на виявлення зв'язків наступності у ланцюжку «формування наукових і технічних понять, внутрішньопредметних понять, наскрізних міжпредметних понять, міжциклових понять та узагальнених комплексних понять і професійних умінь» [9, с. 117].

В основу навчання учнів основної та старшої школи предмета «Технології» за новою редакцією програм (2011–2015 рр.) покладено проектно-технологічну систему, суть якої полягає в тому, що учні загальноосвітньої школи упродовж років оволодівають засадами проектно-технологічної діяльності залежно від рівня ознайомлення з різними видами перетворювальної діяльності та виробництва. Програма навчання включає базовий модуль, спрямований на опанування, розширення і поглиблення знань про проектно-технологічну діяльність і формування універсальних вмінь для майбутньої предметно-перетворювальної чи професійної діяльності. Змістове наповнення такої діяльності реалізується через варіативні модулі [4; 7]. Залежно від обраної учнями спеціалізації програми профільного технологічного навчання педагоги орієнтуються на технічне чи художнє проектування і конструювання. Отже, теоретично учні перших курсів професійно-технічних навчальних закладів (випускники основної чи старшої школи) готові до участі в проектно-технологічній діяльності, яка може здійснюватись у професійно-теоретичній, професійно-практичній і позаурочній діяльності.

Але на відміну від шкільної технологічної освіти навчання професії в закладах професійно-технічної освіти здійснюється за іншими системами навчання, серед яких провідною є модульна система навчання. Вона створена на вимогу часу для підготовки мобіль-

них трудових ресурсів, адже дозволяє швидко перенавчати тих робітників, які вивільняються внаслідок використання сучаснішої техніки й технологій. Її поширення у світовій практиці свідчить про те, що вона стала міжнародним стандартом підготовки робітничих кадрів на модульно-компетентнісній основі. Модульна система виробничого навчання відрізняється від традиційної системи методологією проектування професійного змісту, коли навчальний матеріал поділяється на окремі модулі трудових навичок. Аналіз змісту модулів конкретних робітничих професій (токарь, кравець, кухар, коваль тощо) показав, що досить важко формувати творчу особистість майбутнього робітника в умовах дефіциту потрібної інформації [1]. Цей дефіцит виникає через стандартизований підхід до опанування змісту професійної діяльності, а для виникнення творчої ідеї має бути сформоване критичне ядро необхідної інформації.

Як вважає О. Омельчук, головним пріоритетом сучасної технологічної освіти має стати особистість, яка формується завдяки участі в проектно-технологічній діяльності, оскільки таким чином вдається одночасно розвивати її природні здібності, формувати життєві потреби і професійні орієнтації [6, с. 128]. Розглядаючи сутність основних понять технологічної культури учнів професійно-технічних закладів, І. Дремова звертає увагу на те, що сьогодні, наприклад, опанувати напрям професійної діяльності «Будівництво» не можна без належного формування технологічної культури майбутнього робітника, яке відбувається у процесі вивчення дисциплін професійно-теоретичної підготовки у професійних закладах будівельного профілю [2]. Ця думка знаходить своє підтвердження практично для усіх напрямів професійної діяльності в професійно-технічній освіті.

У контексті вимог сучасного ринку праці та врахування його регіональних особливостей актуальним стає розуміння того, що: «...завдяки гнучкості здібностей ядра людського капіталу – людини – та таким характеристикам, як мобільність, творчий підхід, накопичення та засвоєння все більшого обсягу інформації та ін., людський капітал підприємства може змінюватись і підлаштовуватись під нові вимоги ринку» [3, с. 195]. Це означає, що в процесі професійного навчання необхідно створювати передумови для формування зазначених вище характеристик у майбутніх робітників. До таких умов можна віднести: дотримання наступності в опануванні проектно-технологічною діяльністю у контексті професії; виявлення можливості інтеграції професій; створення умов для залучення учнів у творчу діяльність; розвиток технічної та художньо-технічної творчості; створення умов для додаткової освіти, яка через збільшення обсягу інформації, сприятиме формуванню критичного ядра відомостей для реалізації творчого потенціалу.

Аналіз державних стандартів професійної освіти для різних професій показав, що в типовій навчальній програмі провідного професійно орієнтованого предмета є тема «Регіональна компонента», в якій рекомендовані певні напрями, зокрема й художній [1]. Через художній напрям можна, по-перше, формувати в майбутніх робітників професійні орієнтації з урахуванням перспективи адаптації до вимог ринку (наприклад, інтеграція професій, одна з яких потребує від робітника естетичного смаку і певного рівня художньої культури) і, по-друге, допомогти проявитися естетичній обдарованості учнів у професійному напрямі; по-третє, в художньо-технічній творчості закладено значний виховний потенціал, розкриття якого пов'язується із формуванням професіоналізму. З цією метою залучення майбутніх робітників до художньо-технічної творчості професійного спрямування, на нашу думку, доцільно запровадити вивчення варіативного модуля «Основи професійного дизайну», який складався б з двох частин: перша спрямована на вивчення основ проектно-технологічної діяльності (що дозволяє продовжувати неперервну технологічну підготовку, започатковану в загальноосвітній школі), а друга – на залучення учнів до професійно орієнтованої художньо-технічної творчості.

Як показує аналіз психолого-педагогічних наукових досліджень щодо професійної адаптації фахівців (Й. Вільш, А. Новіков, В. Рибалка, В. Фурманек), успіх, задоволення і реалізація в професії залежать від нахилів і здібностей суб'єкта. Якщо не створити умов для творчої самореалізації учнів у процесі професійного навчання, вони будуть спрямовувати творчу енергію в позапрофесійну діяльність, тобто хобі. Спостереження за кар'єрою фахівців, які відзначаються високою мобільністю в професійній діяльності, показує, що їм дуже часто допомагають здібності (обдарованість), розвинуті свого часу неформальною освітою. Оскільки

ки характерною особливістю сучасного ринку праці є потреба в професійній діяльності поєднувати різні види культур (екологічну, економічну, ергономічну, художньо-естетичну, проектну, техніко-технологічну), то змістове наповнення професії має передбачати дотримання принципів наступності, перспективності та доповнюваності, сприяти неперервності розвитку креативності та критичного мислення, мотивувати на творчість, інформаційно-пізнавальну та інноваційну діяльність. Практичне втілення цієї думки передбачає визначення ролі та місця художньо-технічної творчості в професійному навчанні робітників.

Висновки. Таким чином, у статті проаналізовано сучасні тенденції, викликані революційними змінами в техніці й технології. Встановлено, що першочерговою умовою розвитку галузей економіки є відповідний рівень технологічної освіти суб'єктів виробництва. Цей рівень забезпечується її неперервністю в усіх ланках освіти та техніко-технологічною культурою не лише фахівців, але й суспільства. Характерною особливістю підготовки молодшої людини до майбутньої професійної діяльності є те, що вона може її отримати як у профільній, так і професійній школах. Проте між цими підготовками є певні відмінності, які пов'язані з методологією опанування загальноосвітнього предмета «Технології» в профільній школі та професії в професійно-технічному навчальному закладі. Запровадження в професійне навчання варіативного модуля «Основи професійного дизайну», який орієнтований на продуктивну проектно-технологічну діяльність і художньо-технічну творчість, здатне нівелювати ці відмінності й одночасно сприяти всебічному розвитку майбутніх робітників. До подальших напрямів дослідження відносимо визначення готовності педагогів професійно-технічних навчальних закладів до реалізації наступності проектно-технологічної підготовки із урахуванням сучасної методології вивчення «Технології».

Список використаних джерел

1. Державні стандарти професійно-технічної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/profesijno-texnichna/standarty.html>
2. Дремова І. Метод проектів у формуванні технологічної культури майбутніх кваліфікованих робітників / І. Дремова // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. – К., 2012. – Т. 6, ч. 1. – С. 35–65.
3. Коваленко Н.В. Аналіз людського капіталу підприємства як ключової компетенції / Н.В. Коваленко, А.П. Должикова // Економічний простір. – 2013. – № 75. – С. 191–199.
4. Навчальні програми для 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (за новим Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>
5. Нестерова Л. Партнери у вирішенні проблем впровадження профільного навчання старшокласників на базі ПТНЗ / Л. Нестерова, Т. Герлянд, Л. Чеснокова // Профільне навчання та професійна підготовка учнів на базі ПТНЗ: досвід, проблеми та перспективи: наук.-метод. посібник. – К.: ІПТО НАПН України, 2012. – 113 с.
6. Омельчук О.В. Профільна технологічна підготовка як чинник розвитку творчої особистості школяра / О.В. Омельчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». – 2013. – Вип. 29. – С. 125–128.
7. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Технології. 10–12 класи. Рівень стандарту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/education/average/prog12/tr_st.doc
8. Рягин С.Н. Преимущество среднего общего и высшего профессионального образования в условиях их системных изменений: автореф. дис. на соискание степени докт. пед. наук: спец. 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования / С.Н. Рягин. – М., 2010. – 42 с.
9. Сліпчишин Л.В. Організаційно-педагогічні аспекти реалізації принципу наступності у професійній підготовці робітників / Л.В. Сліпчишин // Теоретико-методичні засади організації підготовки робітничих кадрів з професій, що користуються попитом на ринку праці: монографія. – К.: Педагогічна преса, 2013. – С. 107–136.
10. Теорія і методика навчання технології: Програма для педагогічних навчальних закладів. – К.: Науковий світ, 2011. – 19 с.

References

1. *Derzhavni standarty profesijno-tehnicnoi' osvity*. [The Vocational Education State Standards]. Access mode: <http://mon.gov.ua/activity/education/profesijno-texnichna/standarty.html> Retrieved on 20 February 2016. (In Ukrainian).
2. Dremova, I. (2012). *Metod proektiv u formuvanni tehnologichnoi' kul'tury majbutnih kvalifikovanyh robotnykiv* [A method of projects in forming of technological culture of future skilled workers]. *Gerald of Institute of vocational education of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Series: Professional pedagogics. Vol. 6. No. 1. p. 35-65.* (In Ukrainian).
3. Kovalenko, N.V., Dolzhykova, A.P. (2013). *Analiz ljuds'kogo kapitalu pidprijemstva jak kljuchovoi' kompetencii'* [Analysis of human capital of enterprise as a key competence]. *Economic space. No. 75. p. 191-199.* (In Ukrainian).
4. *Navchal'ni programy dlja 5-9 klasiv zagal'noosvitnih navchal'nyh zakladiv (za novym Derzhavnym standartom bazovoi' i povnoi' zagal'noi' serednoi' osvity)* [Curriculum for 5-9 classes of general educational establishments (on the new State standard of base and complete universal middle education)] Retrieved from <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html> on 24 February 2016. (In Ukrainian).
5. Nesterova, L., Gerljand, T., Chesnokova, L. (2012). *Partnery u vyrishenni problem vprovadzhennja profil'nogo navchannja starshoklasnykiv na bazi profesijno-tehnicnykh navchal'nykh zakladiv* [Partners in the decision of problems of introduction of profile studies of senior pupils on a base vocational schools]. *Profile studies and professional preparation of students on a base vocational schools: experience, problems and prospects. Kyiv, IVE NAPS of Ukraine Publ., 113p.* (In Ukrainian).
6. Omel'chuk, O.V. (2013). *Profil'na tehnologichna pidgotovka jak chynnyk rozvytku tvorchoi' osobystosti shkoljara* [Profile technological preparation as factor of development of pupil's creative personality]. *Gerald of the Uzhhorod national university. Series: Pedagogics, Social work. Issue 29. p.125-128.* (In Ukrainian).
7. *Programa dlja zagal'noosvitnih navchal'nyh zakladiv. Tehnologii'. 10-12 klasy. Riven' standartu* [The program for general educational establishments. Technologies. 10-12 classes. Level of standard]. Retrieved from http://www.mon.gov.ua/education/average/prog12/tr_st.doc on 20 February 2016. (In Ukrainian).
8. Rjagin, S.N. (2010). *Preemstvennost' srednego obshhego i vysshego professyonal'nogo obrazovanija v uslovijah sistemnyh izmenenij* [Succession of secondary general and higher professional education in the conditions of their system changes: Doct. Thesis in speciality 13.00.01. Omsk State Pedagogical University. Moscow, 42 p. (In Russian).
9. Slipchysyn, L.V. (2013). *Organizacijno-pedagogichni aspekty realizacii' pryncypu nastupnosti u profesijnij pidgotovci robotnykiv* [Organizationally-pedagogical aspects of realization of the following principle are in professional preparation of workers]. *Theoretical and methodical principles of organization of working personnels training from professions that have demand at the market of labour. Kyiv, Pedagogical press. p. 107-136.* (In Ukrainian).
10. *Teorija i metodyka navchannja tehnologii': Programa dlja pedagogichnyh navchal'nyh zakladiv* [Theory and methods of teaching technologies. The program for educational institutions]. *Kyiv, Scientific world Publ., 2011. 19 p.* (In Ukrainian).

Проанализирована экономическая основа развития отраслей в контексте изменения технологических укладов и выявления современных тенденций. Исследована роль принципа преемственности в обеспечении непрерывности технологического образования в общеобразовательной школе и профессионально-техническом учебном заведении. Выявлены отличия между механизмами обеспечения непрерывности технологического образования в профильной и профессиональной школах. Определены предпосылки формирования мобильного специалиста, способного приспособиваться к региональным условиям рынка труда. Обоснована необходимость внедрения в профессиональное обучение будущих рабочих профессионально ориентированного вариативного модуля «Основы профессионального дизайна».

Ключевые слова: технологическое образование, дизайн-образование, проектно-технологическая деятельность, профессиональное обучение, профессионально-техническое учебное заведение, профильная школа.

The economic foundation of industry development in the context of technological structure changes and detection of modern tendencies was analyzed. The importance of continuity in lifelong technological education in secondary school and vocational educational establishments was researched. The differences between the mechanisms of lifelong technological education in profile and professional schools were distinguished. The preconditions of forming a mobile specialist capable of adapting to regional peculiarities of the labor market were determined. The necessity of introduction of professionally oriented variable module "Fundamentals of professional design" into the process of future workers' professional training was highlighted.

Key words: technological education, design education, design and technological activities, professional training, vocational educational establishment, profile school.

Одержано 5.02.2016.